

LOGTUN KIRKE

Allerede i erkebiskop Eystein Erlendssons tid vet en med sikkerhet at det var en kirke på Logtun. Han var erkebiskop i perioden 1161 – 1188. Kildene forteller derimot ikke noe om hvordan denne kirka ble til eller hvordan den så ut. Selve navnet Logtun, med den gamle skrivemåten Lagatun, knytter kirka til Frostatinget og til selve tingplassen, eller lovplassen. Sannsynligvis ble både Frostatingets segl og lovboka oppbevart i ei trekiste i Logtun kirke.

Noen av lovparagrafene i Frostatingsloven knytter kirka på Logtun direkte til Frostatinget, og kirka er i dag det eneste fysiske minnet om det opprinnelige Frostatinget.

Det strides noe om alderen på den nåværende kirka. Det er tidligere antatt at kirka stammer fra rundt år 1250. Ut fra nyere undersøkelser særlig av arkitekturen i kirka mener ei i dag at kirka er fra siste halvdel av 1400-tallet. Det pekes særlig på at både skipet og koret nærmest er kvadratiske, og det var en mer typisk byggemåte for denne perioden. Dessuten ble det i koret funnet en relikviekrukke med erkebiskop Gautes segl, og han var erkebiskop i perioden 1475-1510.

Byggemåten for Logtun kirke har vært den vanlige for kirkebygg fra denne tida: dobbeltmur med fylling av kalk og sand. Hjørnene har vært av marmorkvadere, og det er rimelig å anta at også vindusåpningene har hatt innfatning enten av marmor eller kleberstein.

Det er totalt fire innganger, og hovedinngangen mot vest framtrer både som den fineste og den største. Mens vindusåpningene viser en romansk byggestil, er hovedinngangen en utpreget gotisk portal.

Kirka hadde en periode flere tilbygg: sakristi, vindfang og våpenhus. Alle disse var av tre og ble sannsynligvis bygd etter reformasjonen i 1537. Tårnet var også bygd av tre.

I 1994 ble det bygd nytt våpenhus i samme stil som det gamle, men det nye våpenhuset er en god del mindre. I våpenhuset har Frosta historielag laget en billedutstilling over alle kongebesøkene som har vært på området rundt Tinghaugen og Logtun kirke opp gjennom historien.

Ingen vet med sikkerhet hvordan kirken så ut innvendig fra starten av, men en må anta at den har hatt krusifiks og et eller flere helgenbilder. Etter reformasjonen ble alt katolsk, fra den gamle tida, rensket bort og fjernet. Enkelte av byggesteinene i kirka er flytta hit ved reparasjoner av andre monumentalbygg og gjenbrukt i Logtun, for eksempel fra Nidarosdomen.

I slutten av 1640-åra gjennomgikk interiøret en omfattende reparasjon-, og forandringsprosess. Vinduene ble utvidet for å skaffe mer lys inn i kirkerommet. Veggene ble pusset, det ble lagt nytt golv og satt inn nye benker.

To av Trøndelags dyktigste kunstnere ble betrodd arbeidet med å lage altertavle og prekestol. Johan Bildhugger utførte snekker-, og treskjæringsarbeidet, og Johan Hansen Kontrafeier gjorde malingsarbeidet.

Prekestolen har felter med skulpturer av de fire evangelistene med deres symboler. Både prekestolen og den sekskantete baldakinen er utsmykket med engler og englehoder.

Innskriften på prekestolen lyder slik :

*” Salig ere de som hører uds or oc
beüare det ”.*

Altertavla i brukbarokk ble skåret ut av Johan Bildhugger i 1652 og malt i 1655 av Johan Contrafeier.

Tema på altertavla er Maria Bebudelse der engelen Gabriel oppsøker Maria og forteller at hun bærer barnet som er unnfanget ved den Hellige Ånd – Jesus. Dette er et svært sjeldent motiv på ei altertavle. Noen hevder faktisk at det bare finnes her i Logtun.

I bunnen av dåpsfatet er det en framstilling av Marias bebudelse og en nesten utvisket innskrift med sengotiske bokstaver (minuskler).

Rundt 1700 regner en med at det ble bygd nytt tårn til Logtun kirke.

Logtun kirke med takrytter og flere tilbygg. Denne modellen står i dagens kirke.

Logtun kirke ble etter hvert for liten for vanlig bruk. Den har rundt 300 sitteplasser og rommet dermed bare rundt 1/10 av bygdas befolkning. Etter noe diskusjon, ble det i 1860-åra bygd ny kirke ved Presthus, og den Frosta Kirke ble innvidd i 1866. Departementet godkjente derfor i 1867 å legge ned både Logtun kirke og de to kirkegårdene som hørte til kirka. I 1868 gjorde kommunestyret et enstemmig vedtak om at tårnet og annet treverk skulle rives ned.

Logtun kirke fikk etter hvert sterkt preg av å være en kirkeruin som ikke var i bruk. Rundt 1900 begynte bygdefolket å snakke om at noe burde gjøres for å bevare murene fra fullstendig forfall og tilintetgjørelse. Kommunestyret vedtok i 1903 å forære murene til Fortidsminneforeningen – mot at ”de holdt murene ved like”, og denne foreningen står for øvrig også i dag som eier av selve kirkebygget. Frosta fortidsminnelag har tatt over det daglige ansvaret for Logtun kirke.

Frosta og Logtun kirkeruin rundt år 1900.

I 64 år sto de gamle murene som en ”historisk ruin”. Tidlig i 1920-åra tok tanken om å gjenreise kirka form, og i 1929 ble det oppnevnt ei nemnd som fikk i hovedoppgave å arbeide med gjenreisning av Logtun kirke. I forbindelse med avdukinga av de 12 fylkessteinen på Tinghaugen i 1930, ble det holdt gudstjeneste innenfor de gamle kirkemurene, og her var blant anna både Kong Haakon og kronprins Olav tilstede sammen med mange andre gjester.

Det ble lagt tak på kirka i 1932, golvet kom på plass i 1935, og allerede året etter ble benkene montert inn i kirka igjen. Logtun kirke hadde vært ruin i mange år, men gjenreisninga gikk etter forholdene fort framover når arbeidet først kom i gang.

I 1943 kom den originale altertavla og prekestolen tilbake til Logtun kirke. Begge hadde vært oppbevart i Vitenskapsselskapets Museum i Trondheim etter at kirka ble lagt ned. Begge deler er for øvrig fremdeles museets eiendom.

Under 2. verdenskrig ble store deler av Statsarkivet i Trondheim oppbevart i Logtun kirke. Det ble nok antatt som et tryggere oppbevaringssted enn inne i byen.

Alteret ble gjenoppbygd i 1947, og alterringen ble også satt opp da. I 1949 kom loftet på plass, og i 1950 stod endelig kirka fram som ferdig restaurert. Olsokdagen i 1950 var det igjen gudstjeneste i den nyrenoverte og særegne Logtun kirke.

Dette skjedde etter er lang, krevende og arbeidssom prosess med uttallige arbeidstimer på frivillig basis og mange både større og mindre pengegaver.

Kirka har en særegen og god akustikk og brukes en del til konserter. I mange år har det vært ønskelig å bruke kirkerommet enda mer aktivt som konsertlokale, og orgel i kirka var lenge et sterkt ønske fra ildsjelene rundt Logtun. Etter mange års arbeid og en lang prosess med å få orgel til Logtun kirke, ble det nye orgelet endelig bygd opp, satt inn og ble overtatt 23. juli 2011.

Orgelet sto tidligere i Sengskroken kirke i Karlsøy kommune i Troms og er istandsatt, tilpasset og ombygd for Logtun av orgelbygger Henrik Brinck Hansen i hans orgelbyggeri på Fluberg i Oppland.

Frosta Fortidsminnelag har ansvar for den daglige drifta av kirka. Fortidsminnelaget investerte i piano til Logtun i 2017, og det gjorde kirka enda bedre tilrettelagt for ulike konserter.

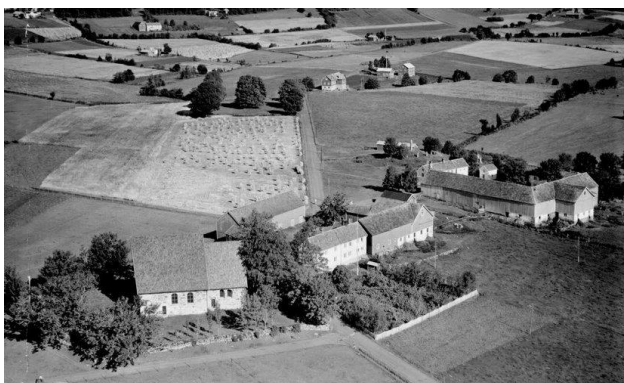
Logtun kirke fungerer i dag både som et rikt kulturminne og kirke og brukes i dag hovedsakelig til konserter, dåps-, og bryllupsseremonier og noen gudstjenester i den varmeste halvdel av året. Mange pilegrimer besøker Logtun på sin vandring til Trondheim og Nidarosdomen.

Kanskje området rundt Logtun kirke så slik ut en gang for mange år siden?

Bildet en tegning fra Henrik Mathiesen: Trondhjem i borgerkrigene, utgitt 1902. Tekst under bildet :

" Frostating, som det kan tænkes at ha seet ut i middelalderen. I midten thinghaugen, paa hvilken en af "Logtu"-gaarde ligger. Tilhøire Lagatun kirke, hvis mure enda staar. Ved dens vestende sees klokkestøpulen. I bakgrunden Strindlandet" ..

Våren 2018 satte Frosta Historielag opp et minnesmerke ved Tinghaugen etter den gamle kirkegården for Logtun kirke. Kirkegården lå noen hundre meter nordvest for kirka, og her ble rundt 1250 mennesker begravet fra 1833 og framover mot århundreskiftet. Gravene er nå slettet og jorda ført tilbake til landbruksformål.

Bildet viser området rundt 1960. Kirkegården var omkranset av 6 store platanlønnetrær.

Informasjonsbrosjyren er utgitt av Frosta kommune og utarbeidet av Torgunn Østbø.

Mer info – www.visitfrosta.no.